Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Paula Karjalainen

ASIA: HE 162/2021 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI KANSAINVÄLISTÄ SUOJELUA HAKEVAN VASTAANOTOSTA SEKÄ IHMISKAUPAN UHRIN TUNNISTAMISESTA JA AUTTAMISESTA ANNETUN LAIN 12 §:N MUUTTAMISESTA

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta.

Voimassa olevan vastaanottolain 12 §:n mukaan sisäministeriö voi määrätä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) sopimaan varautumissuunnitelman laatimisesta kunnan kanssa vastaanoton järjestämiseksi laajamittaisen maahantulon yhteydessä. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää perusteltuna hallituksen esityksen ehdotusta vastaanottolain muuttamiseksi siten, että ELY-keskuksille määrätty laajamittaiseen maahantuloon varautumisen suunnittelua koskeva tehtävä siirrettäisiin Maahanmuuttovirastolle. Esitys selkeyttää valtakunnallisen ja alueellisen varautumisen koordinaatiota.

Laajamittaiseen maahantuloon liittyvät ELY-keskusten vastuut nykylainsäädännössä ovat jäänne ajalta, jolloin ELY-keskusten edeltäjät, työ- ja elinkeinokeskukset, vastasivat turvapaikanhakijoiden vastaanotosta. Sen jälkeen, kun vastuu turvapaikanhakijoiden vastaanotosta siirrettiin Maahanmuuttovirastolle, ELY-keskusten kosketuspinta vastaanottotoimintaan on kaventunut ja sen myötä esimerkiksi vastaanottotoiminnan edellytyksiin liittyvä osaaminen, kuten osaaminen arvioida tilojen soveltuvuutta vastaanottokeskustoimintaan. Maahanmuuttovirastolla on tehtävään vaadittava osaaminen.

ELY-keskukset vastaavat muun muassa kansainvälisen suojelun perusteella oleskeluluvan saavien kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisen koordinaatiosta alueellaan. Näiden tehtävien hoitamiseksi ne tarvitsevat riittävästi ja reaaliaikaisesti tietoa järjestely- ja vastaanottokeskusten perustamisista ja lakkauttamisista. Vaikka vastuu laajamittaiseen maahantuloon varautumisesta siirretään Maahanmuuttovirastolle, on kuitenkin tärkeää huomioida yhteistyö ja tiedonkulku Maahanmuuttoviraston, ELY-keskusten ja muiden alueellisten ja paikallisten toimijoiden kesken sekä jatkumo mahdollisen oleskeluluvan myöntämisen jälkeen kuntiin ohjaamiseksi sekä kotoutumista edistävien palveluiden saatavuuden varmistamiseksi.

Hallituksen esityksellä ei ole vaikutusta työ- ja elinkeinoministeriön rooliin ELY-keskusten ohjauksessa, koska työ- ja elinkeinoministeriö ei ole vastannut ELY-keskusten ohjauksesta laajamittaiseen maahantuloon liittyen; ohjausvastuu on ollut sisäministeriöllä.